

TÜM DERSLER

KONU ANLATIMI

“YENİ NESİL SORULARLA ZENGİNLEŞTİRİLMİŞTİR”

- YENİ MÜFREDATA UYGUN
- TAM HÜCRELEME SİSTEMİ
- AKILLI TAHTAYA UYUMLU
- VIDEO ÇÖZÜMLÜ

Testlerdeki kodu okut.
Video çözüme anında ulaş.

Copyright ©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayınlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN : 978-605-06385-1-6

Yayın Koordinatörü
İbrahim POLAT

Dizgi
İlk Önce Yayıncılık Dizgi Birimi

Basım Yeri

Ostim Mahallesi 1207. Sokak 3/C-D Ostim / ANKARA

Tel: (0312) 386 00 26 - 0 850 302 20 90

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
'Medeniyet!' dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayasızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri 'toprak!' diyerek geçme, tanı:
Düşün altında binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şuheda fışkıracak toprağı sıksan, şuheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden, ilahi, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar-ki şahadetleri dinin temeli,
Ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan, ilahi, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-i mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arsa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Mehmet Âkif ERSOY

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyen dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

SUNUŞ

Değerli Öğretmenlerim ve Sevgili Öğrenciler,

Eğitim öğretim sürecinde öğrencilerimiz çeşitli sınavlarla karşılaşmaktadır. Öğrencilerimizin bu süreci başarılı bir şekilde tamamlamalarında onlara destek olmak amacıyla İlk Önce Yayıncılık olarak uzman bir kadroyla çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Yayın çalışmalarımızı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının yayınladığı öğretim programlarına göre hazırlıyoruz. İçeriklerimizi hazırlarken kazanım eksenli çalışıyor, konu anlatımlarında ve sorularda tüm kazanımları işliyoruz. Müfredat değişikliklerini anında takip ederek ve yayınlarımızı sürekli güncelleyerek öğrencilere yayınlarımızı her zaman yeni müfredata göre sunuyoruz.

İlk Önce Yayıncılık olarak yaptığımız ihtiyaç analizleriyle öğrencilerin farklı şekilde oluşan ihtiyaçlarını gidermek için ürün yelpazemizde birbirinden farklı çalışmalara yer veriyoruz. Bu kapsamda “video çözümlü tüm dersler konu anlatımı ve tüm dersler soru bankası” gibi farklı yayınlarla karşınıza çıkıyoruz.

İlk Önce Yayıncılığın size en uygun ürününü seçerek sizler de başarıya emin adımlarla koşabilirsiniz. Başarı dilekleriyle...

Kitabımıza katkıda bulunan İşleyen Zeka Yayınları'na çok teşekkür ederim.

İbrahim POLAT

Yayın Koordinatörü

İÇİNDEKİLER

TÜRKÇE

1. BÖLÜM

KELİME VE KELİME GRUPLARININ ANLAMI

Kelimenin Anlamı ve Yorumu	14
Gerçek, Mecaz ve Terim Anlamlı Kelimeler.....	14
Kelimeler Arasındaki Anlam İlişkileri.....	15
Deyimler, Atasözleri, İkilemeler, Söz Öbekleri	19
Söz Sanatları	22
Test 1.....	24
Test 2.....	26
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	28

2. BÖLÜM

CÜMLE BİLGİSİ

Eş ve Yakın Anlamlı Cümleler.....	29
Cümle Tamamlama	29
Cümle Oluşturma.....	29
Cümleler Arası Anlam İlişkileri.....	30
Cümlede Kavramlar ve Duygular.....	31
Test 1.....	33
Test 2.....	35
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	37

3. BÖLÜM

PARAGRAF BİLGİSİ

Paragrafta Yapı	38
Paragrafta Yardımcı Düşünce	42
Metin Türleri.....	43
Hikâye Unsurları	43
Test 1.....	46
Test 2.....	48
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	51

4. BÖLÜM

GÖRSEL - GRAFİK OKUMA / SÖZEL MANTIK

Görsel-Grafik Okuma.....	52
Sözel Mantık.....	52
Test.....	54
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	58

5. BÖLÜM

DİL BİLGİSİ

Kök-Ek.....	59
Basit, Türemiş, Birleşik Kelime	61
İsim (Ad)	63
Sıfat (Ön Ad).....	66
Tamlamalar.....	69
Zamir (Adıl).....	72
Edat (İlgeç)	76
Bağlaç.....	76
Ünlem	76
Test 1.....	81
Test 2.....	84
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	87

6. BÖLÜM

YAZIM KURALLARI / NOKTALAMA İŞARETLERİ

Yazım Kuralları	88
Noktalama İşaretleri.....	94
Test 1.....	97
Test 2.....	99
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	101

MATEMATİK

1. ÜNİTE

DOĞAL SAYILARLA İŞLEMLER / ÇARPANLAR VE KATLAR / KÜMELER

DOĞAL SAYILARLA İŞLEMLER.....	104
Üslü İfadeler	104
İşlem Önceliği	104
Ortak Çarpan Parantezine Alma Özelliği...	105
Dağılma Özelliği	105
Test 1.....	106
Doğal Sayı Problemleri.....	108
Test 2.....	109
ÇARPANLAR VE KATLAR	111
Bir Doğal Sayının Çarpanları.....	111
Bir Doğal Sayının Katları	111
Bölünebilme.....	111
Bölünebilme Kuralları	111
Asal Sayılar	113
Bir Doğal Sayıyı Asal Çarpanlarına Ayrma	113
Test 3.....	115
Ortak Bölen ve Ortak Kat.....	117
Test 4.....	119
KÜMELER.....	121
Kümeler	121
Test 5.....	123
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	125

2. ÜNİTE

TAM SAYILAR / KESİRLERLE İŞLEMLER

TAM SAYILAR.....	126
Tam Sayılar	126
Test 1.....	130

KESİRLERLE İŞLEMLER.....	132
Kesirler	132
Kesirlerin Sayı Doğrusunda Gösterilmesi..	132
Kesirlerde Sıralama	132
Test 2.....	135
Kesirlerle Toplama İşlemi	137
Kesirlerle Çıkarma İşlemi.....	137
Kesirlerle Çarpma İşlemi	138
Kesirlerle Bölme İşlemi	139
Kesirlerle Yapılan İşlemlerin Sonucunu Tahmin Etme	141
Test 3.....	143
Kesir Problemleri	145
Test 4.....	146
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	148

3. ÜNİTE

ONDALIK GÖSTERİM / ORAN

ONDALIK GÖSTERİM	149
Ondalık Gösterim.....	149
Test 1.....	152
Ondalık Gösterimlerle Çarpma İşlemi.....	154
Ondalık Gösterimlerle Bölme İşlemi	154
Ondalık Gösterimlerle İlgili Problemler	156
Test 2.....	158
ORAN	160
Oran.....	160
Test 3.....	162
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	164

4. ÜNİTE

CEBİRSEL İFADELER / VERİ TOPLAMA VE DEĞERLENDİRME / VERİ ANALİZİ

CEBİRSEL İFADELER	165
Cebirsel İfadeler	165
Test 1.....	167
VERİ TOPLAMA VE DEĞERLENDİRME	169
Veri Toplama ve Değerlendirme.....	169
Test 2.....	173
VERİ ANALİZİ	175
Açıklık ve Aritmetik Ortalama	175
Test 3.....	177
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	179

5. ÜNİTE

AÇILAR / ALAN ÖLÇME

AÇILAR	180
Açılar	180
Test 1.....	186
Test 2.....	188
ALAN ÖLÇME	191
Üçgende Yükseklik ve Alan Ölçme.....	191
Test 3.....	196
Alan ve Arazi Ölçüleri	198
Test 4.....	200
Alan ile İlgili Problemler	202
Test 5.....	203
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	205

6. ÜNİTE

ÇEMBER / GEOMETRİK CİSİMLER / SIVI ÖLÇME

ÇEMBER	206
Çember ve Daire	206
Test 1.....	208
GEOMETRİK CİSİMLER	210
Hacim	210
Test 2.....	214
SIVI ÖLÇME	217
Sıvı Ölçme Birimleri	217
Sıvı Ölçme Birimleri Arasındaki İlişkiler.....	217
Test 3.....	220
Test 4.....	222
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	224

FEN BİLİMLERİ

1. ÜNİTE

GÜNEŞ SİSTEMİ VE TUTULMALAR

Güneş Sistemi	226
Güneş ve Ay Tutulmaları	229
Test 1	231
Test 2	233
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	235

2. ÜNİTE

VÜCUDUMUZDAKİ SİSTEMLER

Destek ve Hareket Sistemi	236
Sindirim Sistemi	240
Dolaşım Sistemi	242
Solunum Sistemi	248
Boşaltım Sistemi	250
Test 1	252
Test 2	254
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	257

3. ÜNİTE

KUVVET VE HAREKET

Bileşke Kuvvet	258
Sabit Süratli Hareket	261
Test 1	263
Test 2	264
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	266

4. ÜNİTE

MADDE VE ISI

Maddenin Tanecikli Yapısı	267
Yoğunluk	269
Madde ve Isı	273
Yakıtlar	276
Test 1	278
Test 2	280
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	282

5. ÜNİTE

SES VE ÖZELLİKLERİ

Sesin Yayılması	283
Sesin Farklı Ortamlarda Farklı Duyulması	283
Sesin Sürati	284
Sesin Maddeyle Etkileşimi	286
Test 1	290
Test 2	292
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	294

6. ÜNİTE

VÜCUDUMUZDAKİ SİSTEMLER VE SAĞLIĞI

Denetleyici ve Düzenleyici Sistemler	295
Duyu Organları	300
Sistemlerin Sağlığı	306
Test	309
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	312

7. ÜNİTE

ELEKTRİĞİN İLETİMİ

İletken ve Yalıtkan Maddeler	313
Elektriksel Direnç ve Bağlı Olduğu Faktörler	316
Test 1	319
Test 2	321
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	323

SOSYAL BİLGİLER

1. ÜNİTE

BİREY VE TOPLUM

Toplumdaki Rollerim	326
Bizi "Biz" Yapanlar	327
Birlikte Daha Güçlüyüz	329
Sorumluluklarımızın Çözümünü Biliyorum ...	330
Test.....	332
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	334

2. ÜNİTE

KÜLTÜR VE MİRAS

Türklerin Ana Yurdu Orta Asya.....	335
İslamiyet'in Doğuşu	341
Türkler İslamiyet ile Tanışıyor.....	345
Yeni Yurt Anadolu.....	350
Tarihi Yollar	355
Test.....	357
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	359

3. ÜNİTE

İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

Dünya'nın Neresindeyim?	360
Ülkemizin Coğrafi Özellikleri.....	364
Ülkemizin Beşeri Coğrafyası	368
Farklı İklimler ve Yaşam	370
Test.....	371
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	373

4. ÜNİTE

BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

Hayatımızdaki Sosyal Bilimler	374
Bilim ve Teknolojide Değişim.....	375

Bilimsel Çalışma Yapıyoruz.....	378
Emeğe Saygı Duyuyorum.....	379
Test.....	382
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	384

5. ÜNİTE

ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

Ülkemizin Kaynak ve Ekonomik Faaliyetleri	385
Kaynaklarımızı Doğru Kullanıyorum	392
Doğal Kaynaklar Sınırsız Değildir.....	393
Yatırım ve Pazarlama	394
Vergilerimiz Kazançlarımızdır.....	395
Nitelikli İnsan Gücü ve Gelişen Ekonomi... ..	395
Mesleğimi Bilinçli Şekilde Seçiyorum	396
Test.....	397
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	399

6. ÜNİTE

ETKİN VATANDAŞLIK

Geçmişten Günümüze Yönetim Biçimleri ..	400
Demokratik Devlet Organları	401
Karar Alma Sürecinde Ben de Varım	402
Demokrasi Her Yerde	403
Haklarımız - Sorumluluklarımız	
Güvencede	405
Dünden Bugüne Türk Kadını	406
Test.....	408
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	410

7. ÜNİTE

KÜRESEL BAĞLANTILAR

Milli Dış Politikamız.....	411
Dış Alım-Dış Satım	414
Türkiye Beklenilendir	416
Popüler Kültür ve Biz	417
Test.....	419
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	421

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

1. ÜNİTE

PEYGAMBERLER VE İLAHİ KİTAP İNANCI

Allah'ın Elçileri Peygamberler.....	424
Peygamberlerin Özellikleri ve Görevleri	425
Peygamberler İnsanlar için En Güzel Örnektir.....	426
Vahiy ve Vahyin Gönderiliş Amacı	527
İlahi Kitaplar.....	427
Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Âdem (a.s).....	428
Bir Dua Tanıyorum: Kunut Duaları ve Anlamı.....	429
Test.....	431
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	433

2. ÜNİTE

NAMAZ

Namaz İbadeti ve Önemi.....	434
Namaz Çeşitleri	434
Namazın Kılınışı	435
Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Zekeriyya (a.s.)	439
Bir Sure Tanıyorum: Fil Suresi ve Anlamı .	440
Test.....	441
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	443

3. ÜNİTE

ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

Bazı Zararlı Alışkanlıklar.....	444
Zararlı Alışkanlıklara Başlama Sebepleri...	445
Zararlı Alışkanlıklardan Korunma Yolları ...	446
Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yahya (a.s).....	447
Bir Sure Tanıyorum: Tebbet Suresi ve Anlamı	448
Test.....	449
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	451

4. ÜNİTE

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Daveti: Mekke Dönemi	452
Hicret	453
Hz. Muhammed'in Daveti: Medine Dönemi	454
Bir Süre Tanıyorum: Nasr Suresi ve Anlamı	457
Test.....	458
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	460

5. ÜNİTE

TEMEL DEĞERLERİMİZ

Toplumumuzu Birleştiren Temel Değerler .	461
Dinî Bayramlar, Önemli Gün ve Geceler ...	463
Test.....	466
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım	468

İNGİLİZCE

UNIT 1

LIFE

Life	470
Quiz	472

UNIT 2

YUMMY BREAKFAST

Yummy Breakfast	474
Quiz	476
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım (Unit 1-2).....	478

UNIT 3

DOWNTOWN

Downtown.....	479
Quiz	481

UNIT 4

WEATHER AND EMOTIONS

Weather And Emotions.....	483
Quiz	485
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım (Unit 3-4).....	487

UNIT 5

AT THE FAIR

At The Fair.....	488
Quiz	490

UNIT 6

OCCUPATIONS

Occupations.....	492
Quiz	494
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım (Unit 5-6).....	496

UNIT 7

HOLIDAYS

Holidays.....	497
Quiz	499

UNIT 8

BOOKWORMS

Bookworms.....	501
Quiz	503
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım (Unit 7-8).....	505

UNIT 9

SAVING THE PLANET

Saving The Planet.....	506
Quiz	508

UNIT 10

DEMOCRACY

Democracy	510
Quiz	512
Kendimizi Yazılıya Hazırlayalım (Unit 1-2).....	514

CEVAP ANAHTARI	515
-----------------------------	------------

6. SINIF

TÜRKÇE

KONU ANLATIMI

1. BÖLÜM : KELİME VE KELİME GRUPLARININ ANLAMI
2. BÖLÜM : CÜMLE BİLGİSİ
3. BÖLÜM : PARAGRAF BİLGİSİ
4. BÖLÜM : GÖRSEL – GRAFİK OKUMA / SÖZEL MANTIK
5. BÖLÜM : DİL BİLGİSİ
6. BÖLÜM : YAZIM KURALLARI / NOKTALAMA İŞARETLERİ

KELİME VE KELİME GRUPLARININ ANLAMI

KELİMENİN ANLAMI VE YORUMU

- * Her sözcük, bir varlığı veya kavramı simgeler.

Aşağıdaki cümlelerde geçen “ağız” kelimesinin sizde çağrıştırdığı varlıkları ve kavramları belirleyiniz.

- * Çocuğun ağızındaki şeker sanki hiç tükenmiyordu.
- * Üç beş yaşlı kadın kapının ağızında oturmuşlardı.
- * Karadeniz ağızı ile konuşan adamı sanki bir yerden tanıyordum.

Yukarıdaki örneklerde de gördüğü gibi bazen bir kelime birden çok varlığı veya kavramı karşılayabilir. Yani bir kelimenin birden çok anlamı olabilir. Kelimeler ilk ortaya çıktıklarında tek anlamları vardır. Fakat kelimeler toplum içerisinde kullanılırken ihtiyacı karşılamak amacı ile doğada ilk anlamlarının belirttiği varlığa benzerliği olan varlıklara da ad olmuştur. Bunun dışında kelimeler mecaz yoluyla da yeni anlamlar edinmişlerdir.

Örnek Soru

1. Sofraya pilav gelince Aziz eğilerek kokladı.
2. Tenis oynarken oyuncular yüz çeşit çeviklik içinde eğilir.
3. Bu adam hangi işe eğilmişse o işte başarı elde etmiştir.
4. Türk milleti hiçbir zaman başka uluslar önünde eğilmez.

Yukarıdaki cümlelerde “eğilmek” kelimesi kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4

Çözüm

“Eğilmek” kelimesi birinci cümlede “belirli bir yönle açı oluşturacak şekilde durum almak”, ikinci cümlede “bir işi yapmak için belini bükme”, üçüncü cümlede “bir işi önemseyip ele almak”, dördüncü cümlede “başkasının baskı ve egemenliğini benimsemek” anlamında kullanılmıştır.

- * Başlangıçta tek bir anlamı varken zamanla benzetme ve mecaz yoluyla yeni anlamlar kazanmış kelimelere çok anlamlı kelimeler denir. Kelimelerin bu durumuna da “çok anlamlılık” denir.

Kelimeler çok anlamlılık özelliğini cümle içerisinde kazanır. Kelimeler tek başına kullanıldıklarında her zaman gerçek anlamlıdır.

Kelimeleri anlam özelliklerine göre aşağıdaki gibi inceleyeceğiz.

GERÇEK, MECAZ VE TERİM ANLAMLILIK KELİMELER

Gerçek Anlam

Aşağıdaki cümlelerde renkli yazılan kelimelere dikkat ediniz.

- > Kardeşimin bu sabah **burnu** kanamış.
- > Yemeğe yine **acıyı** çok atmıştı.

Bu cümlelerde renkli yazılan kelimeler gerçek anlamları ile kullanılmıştır. “Burnun” kelimesi “alınla üst dudak arasında bulunan çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı” anlamıyla, “acı” kelimesi “bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı tat” anlamıyla kullanılmıştır. Bu kelimeleri duyduğumuzda aklımıza ilk önce bu anlamları gelmektedir.

- * Bir kelimenin başlangıçta yansıttığı ilk anlamına veya bir kelimenin akla gelen ilk anlamına **gerçek anlam** denir. Kelimenin gerçek anlamı her zaman sözlükte ilk sırada yer alır.

Mecaz Anlam

Aşağıdaki cümlelerde renkli yazılan kelimelere dikkat ediniz.

- > Toplantıda bize çok **ağır** sözler söyledi.
- > Havadaki **keskin** parfüm kokusu odadaki herkesi rahatsız etti.

Yukarıdaki cümlelerde renkli yazılan kelimelerin gerçek anlamları ile hiçbir alakaları yoktur. “Ağır” kelimesinin gerçek anlamı, “tartıda çok çeken, hafifin karşıtı”dır. Bu cümledeki anlamıysa “hoş olmayan, kötü”dür. Görüldüğü gibi kelimenin gerçek anlamı ile cümledeki anlamı arasında hiçbir ilişki yoktur. İkinci cümledeki renkli yazılan kelimenin gerçek anlamı, “çok kesici, iyi kesen”dir. Cümledeki anlamı ise “etkili, sert”tir.

- * Sözü etkili kılmak amacıyla kelimenin gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak cümlede yeni anlamlar kazanmasına **mecaz anlam** denir.

1. BÖLÜM

Uyarı

Kelimeler tek başlarına mecaz anlamlı olmaz. Ancak cümle içerisinde mecaz anlam kazanır. Mecaz anlam kazanan kelime genellikle soyut özellik gösterir.

Terim Anlam

Aşağıdaki cümlelerde renkli yazılan kelimelere dikkat ediniz.

- * Geçen ders **sıfatları** işlemiştik.
  - * **Çıkarma** işlemi kısa yoldan yapmasını öğreteceğim.
- Bu cümlelerde renkli yazılan kelimeler Türkçe ve matematik derslerinde kullanılmaktadır. Bu derslerle ilgili özel kavramları karşılamaktadır.
- * Bilim, sanat ya da meslek dallarından herhangi biri için kullanılan özel kelimelere **terim anlamlı kelimeler** denir.

TEOG Nisan 2014

“Kök” kelimesi aşağıdaki cümlelerin hangisinde terim anlamıyla kullanılmıştır?

- Aniden başlayan tipi ve fırtına onların sıcak evini kökünden sarsıyordu.
- Köklü geçmişe dayanan güzel bir dostlukları vardı.
- Yaşadıkları sorunu kökünden çözmek için bir araya geldiler.
- Yaptırmak kelimesinin kökünü bulmak için bütün eklerini çıkardı.

Çözüm

D seçeneğinde “kök” kelimesi dil bilgisi terimi olarak kullanılmıştır.

Uyarı

Bazen terimler, günlük yaşamda terim anlamlarının dışında kullanılarak mecazlaşabilir.

Senin sözlerin konuya farklı **açıldan** bakmamı sağladı.

Bu cümlede, bir matematik terimi olan “açı” kelimesi mecazlaşmıştır.

Kelime ve Kelime Gruplarının Anlamı

KELİMELER ARASINDAKİ ANLAM İLİŞKİLERİ

Eş Anımlı (Anlamdaş) Kelimeler

Aşağıdaki cümlelerde renkli yazılan kelimelere dikkat ediniz.

- * **Konuklarımızı** ağırlamak için annem birçok yemek yapmış.
- * Amcamlara bu akşam Ankara'dan **misafir** geleceğim.
- * Bu cümlelerde renkli yazılan kelimelerin anlamları aynıdır. Kelimelerin yerlerini değiştirsek de cümlelerin anlamları değişmez. Örneğin, “Misafirlerimizi ağırlamak için annem birçok yemek yapmış.” desek de cümlenin anlamı aynıdır.
- * Yazılışları farklı, anlamları aynı olan kelimelere **eş anlamlı (anlamdaş)** kelimeler denir.

Uyarı

Bir kelimenin eş anlamlısı, o kelimenin cümledeki kullanımına göre belli olur. Çünkü dilimizde kelimeler cümledeki kullanımına göre anlam kazanmaktadır.

Örnek Soru

Aşağıdaki çocuklardan hangisinin söylediği cümlede altı çizili kelimenin eş anlamlısı vardır?

- Kış gelince kendine yeni ayakkabı almış.
Turan
- Acı biberleri buraya koysunlar.
Canan
- Yol kenarında taze balık satıyorlar.
Nurcan
- Kullandığın sözcüklere dikkat etmelisin.
Ünal

Çözüm

Turan, Canan ve Nurcan'ın cümlesindeki altı çizili kelimelerin eş anlamlısı yoktur. Ünal'ın cümlesindeki altı çizili sözcüğün eş anlamlısı “kelime” dir.

Kelime ve Kelime Gruplarının Anlamı

Yakın Anlamlı Kelimeler

Aşağıdaki cümlelerde renkli yazılan kelimelere dikkat ediniz.

- › İp kopunca boncuklar etrafa **saçıldı**.
- › Bardak devrilince çay **döküldü**.

Bu cümlelerdeki renkli yazılan kelimeler anlam olarak birbiriyle tam örtüşmez. Kelimeleri birbirinin yerine kullanamayız.

- * Anlamları birbiriyle tam örtüşmeyen, fakat birbirine yakın olan kelimelere **yakın anlamlı kelimeler** denir.

Uyarı

Kelimelerin yakın anlamlılık özellikleri de cümle içerisinde kullanıma göre belirir. Bunun için bazen yakın anlamı gibi görünen kelime cümlede kullanımına göre yakın anlamı olmayabilir. "Yasaları çiğ-nemek", "Çiçekleri çiğnemek", "Çiçeklere basmak".

Örnek Soru

"Ağrıları yüzünden sabaha kadar hiç yatmadı." cümlesindeki altı çizili kelimenin yakın anlamlısı aşağıdaki cümlelerin hangisinde kullanılmıştır?

- A) Bugüne kadar acılarını hep içine atarak yaşarmış.
- B) Kolumun sızısından ne yapacağını bilmiyordu.
- C) Tek amacı, ileride diş doktoru olup hastaları iyileştirmektir.
- D) Etrafındaki insanların kendisine böyle davranmalarına çok üzülüyor.

Çözüm

Soru kökündeki cümlede altı çizili olan "ağrı" kelimesinin yakın anlamlısı "sızı" kelimesidir..

B

Karşıt (Zıt) Anlamlı Kelimeler

Aşağıdaki cümlelerde renkli yazılan kelimelere dikkat ediniz.

- › Elimde üç misketim **var**.
- › Benim elimde hiç misketim **yok**.

Bu cümlelerdeki renkli yazılı kelimeler anlam olarak birbirinin tam karşıtıdır.

- * Anlam bakımından birbirine karşıt olan, aykırı düşen kelimelere **zıt anlamlı kelimeler** denir.

Uyarı

Eylemlerdeki olumsuz anlam ile karşıt anlamlılığı karıştırmamak gerekir. Örneğin "gitmek" sözcüğünün karşıtı "gitmemek" değil "gelmek" tir.

Örnek Soru

- 1 ve 2. kelimeler arasında eş anlamlılık ilişkisi vardır.
- 1 ve 3. kelimeler arasında zıt anlamlılık ilişkisi vardır.

Aşağıdakilerden hangisi bu bilgilere göre düzenlenmiştir?

	1. kelime	2. kelime	3. kelime
A)	Büyük	Kocaman	İri
B)	Genç	Yaşlı	İhtiyar
C)	Kötü	Fena	İyi
D)	Soğuk	Sıcak	Serin

Çözüm

Kötü ve fena kelimeleri eş anlamlıdır, kötü ve iyi kelimeleri zıt anlamlıdır.

C

Uyarı

Kelimeler, karşıt anlamlılık ilişkilerini de cümle içerisinde kazanır. Örneğin "Boş sözleri ile herkesi sıkıyor." cümlesindeki "boş" kelimesi ile "Dolu bardakları dağıttım." cümlesindeki "dolmuş" kelimesi karşıt anlamı değildir.

Örnek Soru

1. şehir ⇒ kent
2. ulus ⇒ millet
3. sınıf ⇒ derslik
4. genç ⇒ ihtiyar

Yukarıdaki kelime eşleştirmelerinin hangisinde farklı bir anlam ilişkisi vardır?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4

1. BÖLÜM

Çözüm

- 1, 2 ve 3. eşleştirme eş anlamlı kelimelerle ilgilidir.
4. eşleştirme karşıt anlamlı kelimelerle ilişkilidir.

D

Eş Sesli (Sesteş) Kelimeler

Burak

Bahçedeki **gül** ağacının kokusu her yanı sarmış.

Doruk

Orta sıradaki çocuk hiç durmadan **gülüyor**.

Sinem

Burak ve Doruk'un cümlelerinde renkli yazılan sözcüklerin anlamları aynı mıdır?

Elif

Hayır aynı değildir. O sözcüklerin yazılışları aynı ama anlamları farklıdır.

- * Yazılışları aynı anlamları farklı olan kelimelere **eş sesli (sesteş)** kelimeler denir.

Uyarı

Bir kelimenin gerçek, yan ve mecaz anlamları arasında sesteşlik ilişkisi yoktur. Çünkü her sesteş kelime temel anlamlıdır.

"kâr - kar, hâlâ - hala" gibi okunuşları farklı olan kelimeler de sesteş değildir. Sesteşlik ilişkisi de kelimenin cümlede kullanımı ile belli olur.

Kelime ve Kelime Gruplarının Anlamı

Örnek Soru

Çocuk yine gelip oyunu bozmuş.

Ali'nin cümlesindeki "boz" kelimesinin eş seslisi hangi cümlede kullanılmıştır?

- A) Adamlardan birisi anlaşmayı bozmuş.
- B) Semih'in, işimizi bozacağını biliyordum.
- C) Nasrettin Hoca boz eşeğine atlayıp gitmiş.
- D) Bu çocuk benimle Ayşe'nin arasını bozdu.

Çözüm

Ali'nin cümlesindeki "boz" kelimesinin eş seslisi C seçeneğinde kullanılmıştır.

C

Örnek Soru

Ellerindeki ağır kolilerle zar zor yürüyordu küçük çocuk.

Bu cümledeki "ağır" kelimesinin zıt anlamlısı aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) İnce sözler söyleyerek arkadaşlarının kalbini alıyordu.
- B) Okan, arkadaşından hafif olduğu için daha hızlı koşuyordu.
- C) Sığacık'ta çok güzel arkadaşlıklar kurduk bir haftada.
- D) Doğru insanlardan yanlış sözler duyamazsınız.

Çözüm

Öncüde verilen cümlede "ağır" kelimesi "tartıda çok çeken" anlamıyla kullanılmıştır. A, C ve D seçeneklerinde ağır sözcüğünün zıt anlamlısı yoktur. B seçeneğinde kullanılan "hafif" kelimesi "tartıda az gelen" anlamıyla kullanılmıştır ve "ağır" kelimesinin zıt anlamlısıdır.

B

Kelime ve Kelime Gruplarının Anlamı

Etkinlik - I

- A. Aşağıdaki cümlelerde yer alan mecaz anlamlı kelimelerin altlarını çiziniz.

1. Çoluk çocuğu uğruna kendini harcadı.
2. Kendi dünyaları içinde ne tatlı ne özlü konuşurlardı.
3. Ellerinde kalan tüm malları zavallı adama dayamışlar.
4. Söylenenleri destekliyor, onlara dayanak oluyordu.

- B. Aşağıdaki cümlelerde renkli yazılan kelimelerin gerçek anlamda kullanıldığı cümlelerin başına (+), gerçek anlamda kullanılmadığı cümlelerin başına (-) koyunuz.

1.	Bu akşam dişi yine çok ağrımış.
2.	Dedemin kulağı ağır işitiyordu.
3.	Mesleği ile ilgili kitapları çok azdı.
4.	Ateşli tartışmalara girdiği zaman bile ölümlü kaçırılmazdı.
5.	İşinde çok kısa sürede parladı.
6.	Kardeşim sonunda okumayı söktü.
7.	Elimizdeki elmaları bakkalda tartacağız.
8.	Akşam işten gelince salondaki kanepeye uzandım.

- C. Aşağıdaki cümlelerde terim anlamlı kelimelerin altlarını çiziniz.

1. Öğretmenimiz defterimize birer doğru çizmemizi istedi.
2. İki perdelik bir oyunda rol almıştım.
3. Zamirler, isimlerin yerine kullanılan kelimelerdir.
4. Metindeki mecaz anlamlı kelimeleri bulmamı istediler.
5. Hücre çeperi, hücrenin dış etkilere karşı korunmasını sağlar.

- D. Aşağıdaki kutularda numaralanmış kelimeleri eş anlamlıları ile eşleştiriniz.

- 1 millet
- 2 vatan
- 3 öğrenci
- 4 sınıf
- 5 ev
- 6 aş
- 7 beyaz
- 8 ıslak
- 9 el
- 10 nehir
- 11 şehir

- a kent
- b ırmak
- c yabancı
- ç yaş
- d ak
- e yemek
- f konut
- g derslik
- ğ talebe
- h yurt
- ı ulus

- E. Aşağıdaki cümlelerde karşıt anlamlısı olan kelimelerin altlarını çiziniz. Kelimelerin karşıt anlamlılarını birer cümlede kullanınız.

- ✦ Atalarımızın dediği gibi, tok ağırlaması zordur.
.....
- ✦ Kuru elbiseleri içeri almasını söyledim.
.....
- ✦ Soğuk su içince bademcikleri şişmiş.
.....
- ✦ Bu saatte hiç açık dükkân bulamazsınız.
.....
- ✦ Yaşlı bir kadına yardım etmişler.
.....
- ✦ Acı bir haber tüm çalışanları sarstı.
.....
- ✦ Uzun saçlı çocuk, kardeşime benziyor.
.....

- F. Aşağıdaki kelimeleri eş sesli olacak şekilde cümlede kullanınız.

yıl	: .....
yıl	: .....
yaz	: .....
yaz	: .....
aç	: .....
aç	: .....

DEYİMLER, ATASÖZLERİ, İKİLEMELER, SÖZ ÖBEKLERİ

Deyimler

- › Biz yokken amcaları çocuklara **göz kulak olmuş**.
- › Ayla yine **pireyi deve yapıyor**.

Yukarıdaki cümlelerde renkli yazılan kelimeler öbeleşerek kendi anlamlarından farklı bir anlam kazanmışlardır. Birinci cümledeki “göz kulak olmak” deyimini “Korunması gereken kimseyi ya da şeyi görüp gözetmek” anlamıyla kullanılmıştır.

İkinci cümledeki “pireyi deve yapmak” söz öbeği “Önem-siz bir şeyi abartmak” anlamıyla kullanılmıştır. Görüldüğü gibi kelimelerin asıl anlamları ile bir bağı yoktur.

- * Anlatımı güçlendirmek için en az iki kelimeyle kuru-lan, özellikle mecaz anlam kazanan söz öbeklerine **deyim** denir.

Deyimlerin Özellikleri

- * Deyimler kalıplaşmış söz öbekleridir. Bu nedenle deyimleri oluşturan kelimelerin yerleri değiştirilemez. Kelimelerin yerine eş anlamlısı kullanılamaz: “Canı ağzına gelmek” deyimini “Ağzına canı gelmek” şeklinde kullanılmaz.
- * Deyimler genellikle mastar biçiminde kullanılır: Bıyığı terlemek, ayak diremek...
- * Deyimler genelde mecaz anlamlı sözlerdir: Göz atmak (kısa bir süre, fazla dikkat etmeden bakı-vermek)
- * Bazı deyimler gerçek anlamlıdır: Çoğu gitti azı kaldı, hem suçlu hem güçlü.
- * Deyimlerin bazıları söz öbeği biçimindedir: Başına buyruk (istediği gibi davranan)
- * Deyimler söylenmesi gereken ortam oluşunca söy-lenir.
- * Deyimler genel yargı bildirmez, genel kural niteliği taşımaz, özel durumları anlatan söz öbekleridir.

Kelime ve Kelime Gruplarının Anlamı

Örnek Soru

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim, açıklamasıyla verilmiştir?

- A) Onu övdükçe övüyor, göklere çıkarıyordu.
- B) Gönüllü olmuş, gitmekten vazgeçmişti.
- C) Emekli olduktan sonra kabuğuna çekilmişti.
- D) Zengin ve gözü gönüllü tok bir insandı.

Çözüm

A seçeneğinde deyim, açıklamasıyla verilmiştir. “Göklere çıkarmak” deyimini “övdükçe övmek” anlamındadır.

A

Atasözleri

- › Et tırnaktan ayrılmaz.
- › Ateş düştüğü yeri yakar.

Yukarıdaki cümleler kalıplaşmış bir söz öbeğidir. Bu cümlelerde az sözle çok şey anlatılmıştır.

- * Atalarımızın uzun gözlem ve deneyimleri sonucu oluşmuş, ders verici, kısa ve özlü sözlerle **atasözü** denir.

Atasözlerinin Özellikleri

1. Atasözlerinin söyleyeni bilinmez, atasözleri halkın ortak malıdır. Kalıplaşmış sözler olduğu için kelimelerin yerleri değiştirilemez.
2. Atasözleri genel kural niteliği taşır, genel yargılar bildirir.

Atasözü ve Deyim Arasındaki Farklar

- › Atasözleri cümle niteliği taşır. Deyimlerde ise böyle bir sınırlama yoktur. Deyimler cümle içerisinde kullanılır.
- › Atasözleri yargı bildirir, deyimler yargı bildirmez.
- › Atasözlerinde öğüt verme amacı güdülürken deyimler anlatımı zenginleştirmek, anlatıma çekicilik kazandırmak için kullanılır.

Kelime ve Kelime Gruplarının Anlamı

Örnek Soru

Bizim düşünemediğimiz, akıl edemediğimiz bir çare başka bir kimsenin aklına gelebilir. Bu yüzden atalarımız “----” demişler.

Bu metin aşağıdaki atasözlerinin hangisiyle tamamlanabilir?

- A) Akıl için yol birdir.
- B) Akıl akıldan üstündür.
- C) Akıl yaşta değil baştadır.
- D) Akıl kişiye sermayedir.

Çözüm

Metinde bir kimsenin aklına gelmeyen bir çarenin başka birinin aklına gelebileceğinden söz edilmektedir. Buna göre metin “Akıl akıldan üstündür.” atasözüyle tamamlanırsa anlam bütünlüğü sağlanmış olur.

B

Örnek Soru

Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde “eğitimde zamanın önemi” vurgulanmıştır?

- A) Ağaç yaşken eğilir.
- B) Zaman sana uymazsa sen zamana uy.
- C) Erken kalkan yol alır.
- D) Adam olana bir söz yeter.

Çözüm

“Ağaç yaşken eğilir.” atasözünde “İnsanlar çocukken eğitilirse sonucun kolay ve çabuk alınacağı” yani “eğitimde zamanın önemi” vurgulanmıştır.

A

Özdeyiş (Vecize)

Söyleyeni belli olan, kısa ve özlü sözlere özdeyiş (vecize) denir.

Özdeyişler yoğun anlatımlı sözlerdir. Yani özdeyişlerde az sözle çok düşünce anlatmak esastır.

- * Hayatta en hakiki mürşit ilimdir. (Hz. Ali)
- * Adalet mülkün temelidir. (Hz. Ömer)
- * Başkalarının hürriyetini tanımayanlar, hürriyete layık değildir. (A. Lincoln)
- * Bilimsiz şiir, ilimsiz duvara benzer. (Fuzuli)
- * Ben sporcunun zeki, çevik aynı zamanda ahlaklı olanını severim. (Atatürk)

Uyarı

Özdeyişlerin atasözlerinden farkı, söyleyenin ve yazarının bilinmesidir. Özdeyişler, atasözleri gibi tecrübelerden ve derslerden çıkarılır.

Örnek Soru

İnsanların kıymeti yaptıkları işlerin kalitesiyle ölçülür. Bir bakıma yaptıklarımız bizim aynamızdır. İnsanlar da bu aynaya bakarak bizlere değer verirler.

Bu metinde açıklaması verilen özdeyiş aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Bize değer kazandıran yaptığımız işlerdir.
- B) En verimli yağmur alın teridir.
- C) Ben bilmem, diyen kazanır.
- D) İnsana büyüklük veren şey düşüncedir.

Çözüm

Açıklaması verilen özdeyiş “Bize değer kazandıran yaptığımız işlerdir.”

A